

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální učební materiál

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Karel Čapek - povídky
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_03_13
Pořadí DUMu v sadě	13
Vedoucí skupiny/sady	Mgr. Jana Sedláčková
Datum vytvoření	10. 2. 2013
Jméno autora	PhDr. Zdeňka Valčíková
e-mailový kontakt na autora	valcikova@gymjev. cz
Ročník studia	3. ročník
Předmět nebo tematická oblast	Český jazyk a literatura
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Pracovní list k povídkové tvorbě Karla Čapka (všestranný rozbor ukázek z povídkové tvorby Karla Čapka) Inovace: využití ICT, mediální technika, rozvoj čtenářské gramotnosti

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Karel Čapek - povídky

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel-capek.jpg>, (cit. 9-2-2013)

1.

povídky Boží muka

- povídky nedějové
- vlastní událost je v pozadí
- řešení záhady
- skepse vůči lidskému poznání

“Vidíte tam tu šlépěj?” řekl zasněžený muž a ukazoval nějakou stopu asi šest metrů od kraje silnice, kde oba stáli. “Vidím; je to lidská šlépěj.” “Ano, ale jak se tam dostala?” Někdo tudy šel, chtěl říci Boura, ale zarazil se; šlépěj byla jediná uprostřed pole, a před ní ani za ní nebylo stopy kročejů; byla zcela jasná a ostrá na bílé ploše, ale byla osamocená, nic nevedlo k ní ani od ní. “Jak se tam mohla dostat,” podivil se a chtěl jít k ní. “Počkejte,” zastavil ho druhý, “naděláte kolem ní zbytečných stop a všechno rozházíte. To se musí vysvětlit,” dodal podrážděně, “to nejde, aby někde byla jen jedna šlépěj.

ČAPEK, Karel a Josef Čapek. *Boží muka*. s. 3 (Cit. 08-02-2013). Dostupné z:
http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/30/bozi_muka.pdf

a) V Čapkově povídce Šlépěj muži přemýšleli, jak se mohla stopa v poli objevit. Žádné vysvětlení logicky neobstálo. Napadne vás nějaké vysvětlení?

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2.

Trapné povídky

- všední příběhy
- trapnost je v banalitě života
- vzpoura hrdinů nedokončená, návrat ke stereotypu

povídka Na zámku

Sotva byla Olga za dveřmi, přitiskla si ruce na čelo. Och bože, nevydržím to, nevydržím! Och bože, za těch pět měsíců nebylo dne a není hodiny, aby mne netrápili... Ale vždyť mne netrápí, řekla si přecházejíc po studené hale s dlaněmi na skráních. Jsem cizí a najatý člověk, nikdo na mne nemyslí. Jsou jen takoví, bože, nikde není člověk tak sám jako mezi cizími lidmi! Ale Mary je zlá, vykřiklo to v ní prudce, a nenávidí mne; chce mne trápit a ví jak. Osvald je uličník, ale Mary je zlá; hraběnka je pyšná a uráží mne, ale Mary je zlá. To dítě, které jsem chtěla mít ráda! Dítě, se kterým jsem po celý den, po celý den! Bože, kolik let tu ještě budu?

...

Dám výpověď na hodinu a odjedu zítra ráno v pět hodin. Starý Vavrys mně odveze kufrů na dráhu. Ale to nejde, bránila se Olga zaraženě; kam bych šla odtud? Co si počnu bez místa? – Domů půjdu, odpovídal hlas, který vše už rozvážil. Maminka bude sice plakat, ale táta mne pochválí. Dobře tak, dceruško, řekne, lepší čest nežli dobrá mísa.

...

Milá ceruško musím ti napsat a bis děkovala Pánu Bohu že máš to krásný místo Modli se za Pány a sluš im věrně nad takový Místo neni jak se tam najíš to je pro tvý Zdravý seš slabá vprsou a něco nám pošleš každěj měsíc ceruško děkujem ti za to Pán Bůh tě odmění za tvý Rodiče.

Vaš si Pánu dyž im budeš sloužit mnoho let tak tě zaopatřej nadosmrti to máš jako Ouřad nedej na sebe dopustit Pozdravuj Pány odemně s Tatinkem to je špatný schází jako svíce.

Zdravý tě Tvá Matka

ČAPEK, Karel. *Trapné povídky*. s. 26, 29, 30, 38 (Cit. 06-02-2013). Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/63/trapne_povidky.pdf

a) Jaký život má vychovatelka Olga na zámku, kdo ji nejvíce trápí?

.....

b) Jak chce situaci řešit?

.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

c) Z jakého důvodu nemůže dát výpověď?

.....

d) Proč je dopis plný chyb?

.....

e) Jak nazýváme části textu, ve kterých Olga hovoří sama se sebou?

.....

3.

Povídky z jedné kapsy

Povídky z druhé kapsy

- převážně detektivní povídky
- odhalování zločinu, záhady
- posuzování případu z různých úhlů (relativismus)

povídka **Ukradený kaktus**

Holbenovy světoznámé sbírky ohroženy!

Jak se dovídáme, byla velká část jedinečných Holbenových skleníků zachváčena novou a dosud neznámou chorobou, zavlečenou nejspíše z Bolívie. Nemoc napadá zejména kaktusy, probíhá po nějaký čas latentně a pak se projevuje jako hniloba kořenů, krčku i těla.

...

Jak se dovídáme, určil profesor Mackenzie v Kew chorobu, jež vypukla ve světoznámých Holbenových sbírkách, jako zvláštní tropickou plíseň (*Malacorrhiza paraguayensis* Wild.) a doporučil postříkovati zachváčené exempláře tinkturou Harvard-Lorsenovou. Dosavadní pokusy s tímto lékem, které se nyní ve velkém měřítku provádějí v Holbenových sbírkách, jsou velmi úspěšné. Harvard-Lorsenův roztok lze dostat i u nás v tom a tom závodě. Když tohle vyšlo, seděl už jeden tajný v tom závodě a já jsem se uvelebil u telefonu. Za dvě hodiny mně telefonoval ten tajný: Tak pane Holan, už ho tu máme. – Za deset minut jsem držel za límec takového malého človíčka a třepal jsem jím.

...

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

To bylo tak, breptal a přitom mu takhle skákal rozčilením ohryzek. Já... já jsem si totiž vzal na sebe ty šaty... Jaké šaty? křičím já. Tu se vám začervenel samými rozpaky a koktal: Prosím ženské šaty. Človíčku, divím se, a proč zrovna ženské šaty? Protože, zajíkal se on, prosím, takové obstarožní ženské si nikdo pořádně nevšimne, a pak – dodával skoro vítězně – to přece dá rozum, že nikdo nebude z něčeho takového podezřívat ženskou! Pane, ženské mají všechny možné vášně, ale jakživ si nedělají sbírky! Viděl jste už někdy ženskou, která by měla sbírku známek nebo brouků nebo inkunábulí nebo takových věcí? Nikdy, pane! Ženské nemají tu důkladnost a – a – takovou tu náruživost.

...

Poslouchejte, já už jsem neměl to srdce ty kaktusy mu vzít. Víte co, řekl jsem mu, já vás dovezu k starému panu Holbenovi a ten už vám utrhne obě uši. – Lidi, to vám bylo, když ti dva se sčuchli! Celou noc zůstali ve skleníku, než obešli těch šestatřicet tisíc hrnčků. Holane, řekl mně starý pán, to je první člověk, který dovede ocenit kaktusy.

ČAPEK, Karel. Povídky z druhé kapsy. s. 5, 6, 7, 8 (Cit. 06-02-2013). Dostupné z:
http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/72/povidky_z_druhe_kapsy.pdf

a) Panu Holbenovi se z jeho skleníků ztrácely kaktusy. Jakou lest na zloděje vymyslel správce Holan?

.....

.....

b) Jakým způsobem zloděj kradl kaktusy?

.....

c) Proč si pan Holben se zlodějem rozuměl?

.....

d) Myslíte, že byl zloděj tvrdě potrestán?

(Dočtete povídku na http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/72/povidky_z_druhe_kapsy.pdf)

.....

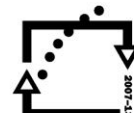
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení

1.
 - a) samostatné řešení
2.
 - a) Olga má na zámku těžký život, cítí se osamocená. Nejvíce ji trápí děti hraběnky Mary a Oswald, uráží ji i hraběnka.
 - b) Chce se vrátit domů, i když ví, že nebude jednoduché zůstat bez místa.
 - c) Dostane dopis od maminky, tatínek je nemocný a rodina čeká na peníze od ní.
 - d) Maminka je nevzdělaná venkovská žena.
 - e) vnitřní monolog
3.
 - a) Holan uveřejnil v novinách zprávu, že kaktusy pana Holbena napadla tropická plíseň. Doporučil postříkovat zasažené kaktusy Harvard-Lotsenovým roztokem, který lze sehnat v určitém závodě.
 - b) v převleku za ženu
 - c) oba byli vášniví sběratelé
 - d) ne – Holben ho vypravil do Mexika, aby sbíral kaktusy, ale zemřel tam

A než uběhl měsíc, starý pan Holben s pláčem a žehnáním vypravil toho Ráčka do Mexika, aby tam sbíral kaktusy; oba svatosvatě věřili, že tam někde roste *Cephalocereus nympha aurea* Racek. Do roka jsme pak dostali takovou divnou zvěst, že pan Ráček tam zahynul krásnou a mučednickou smrtí. Přišel tam nějakým Indiánům na jejich posvátný kaktus Čikulí, který je, abyste věděli, vlastní bratr Boha Otce, a buď se mu nepoklonil, nebo jej dokonce ukradl; zkrátka milí Indiáni pana Ráčka svázali a posadili ho na *Echinocactus visnaga* Hooker, který je veliký jako slon a posetý ostny dlouhými jako ruské bajonety, následkem čehož náš krajan, odevzdán ve svůj osud, vypustil duši. Tak to je konec zloděje kaktusů.”

ČAPEK, Karel. Povědky z druhé kapsy. s. 8 (Cit. 06-02-2013). Dostupné z:
http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/72/povidky_z_druhe_kapsy.pdf

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam literatury

ČAPEK, Karel a Josef Čapek. Boží muka.

(Cit. 08-02-2013). Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/30/bozi_muka.pdf

ČAPEK, Karel. *Trapné povídky*.

(Cit. 06-02-2013). Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/63/trapne_povidky.pdf

ČAPEK, Karel. *Povídky z druhé kapsy*. (Cit. 06-02-2013). Dostupné z:

http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/72/povidky_z_druhe_kapsy.pdf

Obrázky

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel-capek.jpg>, licence PD, (cit. 9-2-2013)

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.